

Příběh a „já v něm“ LvH, 2004

Heller mluví o tom, jak nezbytné je „vstoupit do příběhu“; to je dobré pojmenování, ale musí být hned doplněno: vstoupit do příběhu neznamena zůstat jen pozorovatelem nebo jen prožívatelem ‚celého‘ příběhu, ale nutně to znamená najít v něm své místo, postavit se na některou stranu a proti té druhé. Skutečný „příběh“ je jen tam, kde je nějaké napětí, kde se vskutku něco „děje“, ne kde se všechno beze změny vrací a opakuje. A vstoupit do takového příběhu znamená především orientovat se v tom sporu, v tom napětí, v tom dějství, které se tam odehrává. Když vstoupíme do takového dění (byť jen dění příběhu), musíme nějak vědět, o čem tam šlo a jde; pokud to dostatečně nevíme, může se stát, že do „příběhu“ vstoupíme jako pes do kuželek. A pokud opravdu porozumíme, o čem jde, musíme se postavit na jednu nebo druhou stranu – anebo příběh „opravit“ tím, že vytvoříme novou, třetí stranu – a pak příběh slouží k tomu, abychom se z příběhu vyvázali, abychom se od příběhu osvobodili (event. nechali osvobodit) a abychom tudíž zase z příběhu vystoupili. Pochopitelně na nás to dočasné pobývání „v příběhu“ nechá nějaké stopy; pokud ty stopy mají význam pro naši vlastní situaci, tj. pro náš vlastní životní příběh, pak ono vyprávění a porozumění starému příběhu splnilo určitým způsobem své poslání. Pokud nás jen vytrhlo z našeho „příběhu“, abychom se pak zase do něho „propadli“ a narazili na jeho tvrdou aktuálnost, je takový příběh jen dočasným „vytržením“ z ubohosti, do níž pak jen o to víc zapadneme jako do bažiny. Správný, „pravý“ příběh nás však nemá uklidňovat, zbavovat napětí, dovolit nám „odpočinutí“ (tj. nepravé odpočinutí, které je spíš pouhým zapomenutím, zatímco „pravé“ odpočinutí je naopak sbíráním sil), ale svým nejhlubším smyslem, svým „posláním“ nás má jakoby katapultovat do našeho každodenního života, ale ne tak, že bychom se s drsným probuzením propadli na tvrdou půdu reality, nýbrž abychom byli orientováni a připraveni pro smysluplnou aktivitu.

(Písek, 040315-1.)